

ACHT JAAR NABLUSSEN: GRENPELL TOWER-BRAND (SLOT)

In de vorige editie van dit vakblad werd het laatste artikel aangekondigd over de dodelijke brand in de Londense Grenfell Tower en de nasleep daarvan. In de vorm van rechtszaken suddert die nasleep in het Verenigd Koninkrijk nog wel even door. Maar met het openbaar maken van het Fase 2-rapport in september 2024 werd het noeste onderzoekswerk door het speciaal hiervoor opgetuigde Inquiry Panel voltooid. In november 2024 berichtten wij daarover in algemene zin en in maart kwamen de aanbevelingen aan bod voor de Britse bouwsector inclusief de rol van de overheid.

TEKST GERT-JAN VAN LEEUWEN

Met de aanbevelingen voor de brandweer en enkele bij rampenbestrijding en herstel betrokken organisaties sluiten we in deze editie de Grenfell-geschiedenis af. Daarmee komt een eind aan acht jaar ‘nablussen’. Deze specifieke aanbevelingen zijn voornamelijk geadresseerd aan de London Fire Brigade (LFB). Maar over de hoofden van deze vaak als ‘voorbeeldig’ gekenschetste organisatie zijn ze ook gericht aan de brandweer in de rest van het VK en mogelijk ook voor ons land van belang. Net als in de vorige editie wordt de nummering en volgorde aangehouden uit de aanbevelingen in het Fase 2-rapport.

LONDEN IS GEEN EILAND

113.50. Het Inquiry Panel roept de LFB op de opgedane kennis en ervaring veel meer dan tot dusverre uit te wisselen met alle brandweer- en reddingsdiensten om te leren van elkaars ervaring en ‘best practices’ over het hele taakveld, inclusief werving, training, organisatie en management. De situatie in ons land met enerzijds de vorming van de Veiligheidsregio’s en anderzijds de uitwisseling en kwaliteitsbevordering door BrandweerNL via netwerken, functioneert in dit opzicht al heel behoorlijk. Brandonderzoek is echter (nog) niet in elke Veiligheidsregio adequaat belegd en daarmee laat het uitwisselen

van ervaringen nog enigszins te wensen over. Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) heeft de wettelijke taak te voorzien in een passend opleidings- en trainingsaanbod.

113.51. Het Inquiry Panel adviseert de Britse regering een College of Fire and Rescue op te richten en voldoende middelen te geven voor de volgende taken:

- a. praktische opleiding op alle niveaus, aanvullend op die van de afzonderlijke korpsen;
- b. lezingen en seminars over alle aspecten van het brandweer- en reddingswerk;
- c. onderzoek naar het effect van grote branden, et cetera, op de diensten en hun medewerkers;
- d. ontwikkeling van uitrusting, beleid en procedures om de doeltreffendheid van de inzet in het hele land te waarborgen, inclusief de veiligheid van brandweerlieden en publiek;
- e. vaststellen en handhaven van normen voor managementcompetenties (waaronder controlekamer managers), geven van trainingen en periodieke beoordeling van senioren.

113.52-53. Aanbevolen wordt om het genoemde College op te richten als non-profitorganisatie, onafhankelijk van de overheid. Deze heeft een raad van bestuur die is samengesteld uit diverse geledingen en rangen van de brandweer. Training en opleiding moeten worden verzorgd door brandweerlieden met veel ervaring uit heel het land.

MELDKAMER: VAN SLUITPOST NAAR VOORPOST

113.54. De Grenfell-brand laat zien hoe cruciaal de rol van de meldkamer is in het geval van een brand. Dit betreft zowel de communicatie met degene die door brand wordt getroffen – zowel bij de melding als daarna – als het met de juiste urgentie doorgeven hiervan aan de collega's die bezig zijn met brandbestrijding en redding. Het Panel pleit voor het adequaat opleiden van meldkamerpersoneel dat aan alle eisen moet voldoen.

Ook in het Fase 1-rapport over de brand was Sir Martin Moore-Bick, voorzitter van het Panel, kritisch over de afspraken binnen de London Fire Brigade (LFB) over het beoordelen van de bekwaamheid van de beoogde bevelvoerders op de plaats van de brand. In het Fase 2-rapport beveelt het Panel aan om de LFB door de inspectie te laten beoordelen, inclusief consequenties voor het behoud van functies en waardering.

113.55. Het Panel erkent dat de Grenfell-brand extreem was, maar wijt het niet voldoen van de meldkamer aan redelijke verwachtingen aan het niet regelmatig houden van oefeningen. Dat is een fout van het management. Daarom moet de inspectie (in ons land de Inspectie Justitie en Veiligheid) inspecteren en rapporteren over:

- mate van integratie van de meldkamer in de organisatie;
- opleidingsbehoefte, trainingen en resultaat daarvan;
- effectiviteit meldkamer in het algemeen;
- capaciteit voor veel gelijktijdige meldingen inclusief advies en hulp aan getroffen personen;
- kwaliteit en effectiviteit spelregels communicatie tussen meldkamer en bevelvoerder ter plaatse.

LESSEN LEREN UIT (PIJNLIJKE) ERVARINGEN

113.56-58. Ook in het Fase 1-rapport over de brand was Sir Martin Moore-Bick, voorzitter van het Panel, kritisch over de afspraken binnen de LFB over het beoordelen van de bekwaamheid van de beoogde bevelvoerders op de plaats van de brand. In het Fase 2-rapport beveelt het Panel aan om de LFB door de inspectie te laten beoordelen, inclusief consequenties voor het behoud van functies en waardering. Ook moet de inspectie beoordelen hoe de LFB het verzamelen, opslaan en verspreiden van operationele risico-informatie over met name hoge woongebouwen kan verbeteren.

De LFB beschikt niet over een effectief en planmatig systeem om brandincidenten te onderzoeken, te evalueren en de daaruit volgende lessen om te zetten naar de praktijk. Er was wel een systeem, maar dat was volgens het Panel buitensporig bureaucratisch. Daarom luidt het advies: *'Deze regelingen moeten eenvoudig en flexibel zijn, zodanig, dat eventuele wijzigingen snel kunnen worden doorgevoerd.'*

RADIOVONKEN EN WATERDRUPPELS

113.59-61. Communicatie is bij zo'n grootschalige brand als in de Grenfell Tower letterlijk en figuurlijk van levensbelang. Bij veel radioapparatuur bestaat de kans dat door een vonk brandbare gassen worden ontstoken. Maar er zijn intrinsiek veilige radio's met laag vermogen beschikbaar als onderdeel van de beademingsuitrusting om te gebruiken in geval van reëel risico. Het Panel adviseert naast die toepassing voor het overige radio's met hoog vermogen te gebruiken, bij voorkeur digitale radio's. Ook moeten brandweerlieden worden getraind hoe bij verlies van communicatie deze is te herstellen.

113.62-64. Tijdens de Grenfell-brand konden brandweerlieden geen onderscheid maken tussen diverse soorten brandkranen. Dus zijn opleiding en training nodig over kranen, toevoer en waterdruk. Het bluswerk bij grote branden vergt enorme hoeveelheden bluswater. Daarom moeten brandweer en waterleidingbedrijven samen protocollen opstellen en periodiek herzien om bij grote branden over voldoende bluswater te kunnen beschikken. Vertaald naar ons land kun je daar de problematiek van dreigende tekorten aan schoon drinkwater bij optellen. Wellicht een

De Grenfell-brand laat zien hoe cruciaal de rol van de meldkamer is in het geval van een brand. Dit betreft zowel de communicatie met degene die door brand wordt getroffen – zowel bij de melding als daarna – als het met de juiste urgentie doorgeven hiervan aan de collega's die bezig zijn met brandbestrijding en redding.

reden te meer om een eind te maken aan de verspilling van dergelijk water in spoelsystemen voor toiletten, en dergelijke? Gewezen wordt nog op een tekortkoming in BS 750:2002 met betrekking tot de stroomcoëfficiënt van brandkranen. Daarop volgt het logische advies aan het British Standard Institution om deze British Standard (BS) te herzien.

HOE HOGER HOE ERGER

113.65. In eerdere artikelen hebben we aandacht besteed aan het 'stay put'-beleid van de Britse brandweer: het advies aan hoogbouwbezoekers via de meldkamer om in hun woning te blijven tot de brandweer ze komt redden. In die context is de volgende passage uit het Fase 2-rapport pijnlijk om te lezen: *'...iedereen die deel 9 van het rapport leest, zal worden getroffen door het aantal keren dat de bemanningen naar de hoogste verdiepingen van de toren zijn gestuurd als reactie op verzoeken om hulp, maar hun bestemming niet bereikten omdat ze besloten mensen te helpen die ze onderweg op de trap tegenkwamen. We kunnen niet zeggen of ze in een van die gevallen mensen hoger in het gebouw hadden kunnen redden als ze dat niet hadden gedaan, maar we raden [...] aan na te gaan of, en zo ja onder welke omstandigheden, brandweerlieden moeten worden ontmoedigd om op eigen initiatief van hun instructies af te wijken en een passende opleiding te geven in het reageren op een dergelijke situatie.'*

113.66-68. Naast de overledenen waren de overlevenden er ook slecht aan toe na de brand: berooid van huis, huisraad, kleding en dikwijls van familieleden en burens. Het duurde voor de meesten veel te lang voor ze adequaat werden opgevangen, ondanks mooie woorden van lokale en landelijke politici en bestuurders.

Ondanks het eind 2022 vastgestelde 'Resilience Framework' ziet het Panel noodzaak en mogelijkheden voor verbetering. Ook de wet op de rampenbestrijding bleek operationele tekortkomingen te bevatten. Wat gebeurt er als degene die het voortouw zou moeten nemen dat achterwege laat? In het geval van Grenfell was het deelgemeentebestuur Kensington-Chelsea belast met die taken. Het Panel adviseert een Staatssecretaris aan te wijzen die in geval van nood tijdelijk de betreffende taken moet uitvoeren. Daartoe hoort ook het aangaan en onderhouden van partnerschap met lokale vrijwilligersorganisaties (inclusief buurtwerk en kerkgenootschappen) om deze in te schakelen bij noodsituaties.

VRIJWILLIGE EN PROFESSIONELE HULP-VERLENING

113.69. Het Panel bepleit om respect voor humanitaire overwegingen te verheffen tot het 'negende grondbeginsel' voor effectieve respons en herstel. We moeten waarschijnlijk in onze eigen geschiedenis terug naar drama's als de Bijlmerramp of het Enschedese vuurwerkdrama om vergelijkbare situaties te vinden, hoewel de explosies aan de Haagse Tarwekamp (december 2024) en de Schammenkamp in Rotterdam (januari 2024) overeenkomsten vertonen qua impact. Qua wetgeving op dit gebied geldt in ons land sinds 1 oktober 2010 de Wet veiligheidsregio's, waarin de woorden 'humanitair' en 'vrijwilliger' niet voorkomen. Kijkend naar de nasleep van de Grenfell-brand en ernstige calamiteiten in Nederland lijkt het niet overdreven om de overheden te vragen zich grondig te verdiepen in dit deel van het Fase 2-rapport. Wellicht is de conclusie dat we hier een belangrijk aspect over het hoofd zien.

Het Inquiry Panel roept de London Fire Brigade (LFB) op de opgedane kennis en ervaring veel meer dan tot dusverre uit te wisselen met alle brandweer- en reddingsdiensten om te leren van elkaars ervaring en 'best practices' over het hele taakveld, inclusief werving, training, organisatie en management.

113.72-77. Het falen van de deelgemeente Kensington-Chelsea in de opvang van dakloos geworden inwoners krijgt veel aandacht: onderdak, financiële steun gedurende de eerste dagen, communicatie hierover met deze mensen, informatievoorziening aan derden en aandacht voor taal- en cultuurverschillen. Aanbevolen wordt om deze aspecten volwaardig mee te nemen in rampenplannen. Bij oefeningen met een rampenplan moet nazorg via simulaties in beeld komen. Het is voor vrijwel ieder die er ooit mee te maken krijgt een onbekend soort werk. Ook in ons land is dit voor zover mij bekend een blinde vlek. Hooguit is er in de inhoudsopgave enige technocratische

aandacht voor: schadeafhandeling, geestelijke verzorging, et cetera. Maar nadere uitwerking daarvan ontbreekt grotendeels en oefeningen ermee helemaal.

113.79-84. Het Panel grijpt onder de kop 'Kwetsbare mensen' terug op bevindingen en aanbeveling voor deze categorie en de plicht van de huisbaas om over hen betrouwbare actuele informatie beschikbaar te hebben voor de hulpdiensten. Ook zijn voor hen PEEP's nodig: Persoonlijke Evacuatieplannen. Letterlijk: 'Veel van het bewijsmateriaal met betrekking tot de individuele sterfgevallen [...] benadrukt het belang van het kunnen verstrekken van betrouwbare informatie aan de brandweer en reddingsdienst over de kwetsbaarheid van degenen die gered moeten worden.' In ons land kennen we de PEEP wel voor kantoor- en bedrijfsgebouwen, maar niet voor woongebouwen. De Grenfell-brand zou een aanzet moeten zijn om dat manco ook hier aan te pakken.

SLOTWOORD

Tot zover mijn jarenlange berichtgeving over de Grenfell-brand en het daarop volgende onderzoek. Ik hoop dat deze artikelen de lezer helpen om zich – tijdens ontwerp en uitvoering en bij toetsing van plannen en controle op de realisatie – bewust te zijn van het belang van brandveiligheid als kwaliteitsaspect. ■

OVER DE AUTEUR

ING. GERT-JAN VAN LEEUWEN IS VOORMALIG LID VAN DE REDACTIE VAN DIT VAKBLAD EN AUTEUR VAN EEN ARTIKELENSERIE OVER DE BRAND IN DE GRENPELL TOWER EN DE NASLEEP DAARVAN.

Het falen van de deelgemeente Kensington-Chelsea in de opvang van dakloos geworden inwoners krijgt veel aandacht: onderdak, financiële steun gedurende de eerste dagen, communicatie hierover met deze mensen, informatievoorziening aan derden en aandacht voor taal- en cultuurverschillen. Aanbevolen wordt om deze aspecten volwaardig mee te nemen in rampenplannen.